

KARYS

Eina sykį savaitę

Kaina: 3 mėn. 10 auks., 6 mėn. 20 auks., 12 mėn. 35 auks. Atskiri numeriai ----- 90 skaitikų -----
Adresas: Krašto Apsau- gos Ministerija. «Kario» ----- Redakcija. -----

Nr. 19 (103)

Kaunas, 1921 m. gegužės mėn. 12 diena.

III metai.

Pranešimas.

Gegužės 13 d. 18 val. Generalio Štabo salėje įvyksta K. M. K. D-jos paprastasis mokslų susirinkimas, kuriame generolas Radas Zenkovičius laikys paskaitą: „Maršalas Fošas, jo karinės pažiūros ir darbai“.

- TURINYS:** 1. Fošas prancūzų karo Akademijos mokytojas (1893 m.) ir šios Akademijos viršininkas (1907—1911 m.).
2. Generolas Fošas—20-to prancūzų korpuso vadas, 9-tos prancūzų armijos vadas ir šiaurės prancūzų armijos grupės vadas (1914—1916 m.).
3. Generolas Fošas—nerikiuotėje: sąjungininkų klausimais atskiro biūro viršininkas prie generalisimo, Generalio Štabo viršininkas (1917 m.), sąjungininkų „Aukštojos Karo Tarybos“ Versalyje pirmininkas
4. Fošas—visų sąjungininkų jėgų va karų fronte generalisimas.

Susirinkimui laisvai įeina visi kariai ir narių rekomenduojami veikėjai.

Mūsų Karo istorijos reikalai.

Jau troji metai greit sukaks, kaip mes pradėjome kovoti dėl savo laisvės ir nepriklausomybės. Daug sunkių valandėlių teko išgyventi mūsų jaunajai kariuomenei, daug vargų iškęsti. Bet užtat kiek garbingų kovų laimėta, kiek garsių žygių atliktai!

Kiekvienas iš mūsų tiek faktų, tiek įdomių įvykių atsimena, kad ir galo pasakojimams nėra. O tuo tarpu užrašytos ir sutvarkytos dalyse istorinės medžiagos mes neturime, arba labai maža ką turime.

Laikas jau būtų pradėti karo istorijos medžiaga dalyse rinkti ir tvarkyti. Šį darbą geriausia galės atlikti tam tikros dalyse išrinktos karo istorijos komisijos.

Cia paduodu trumpą karo istorijos komisijoms instrukcijų projektą.

Karo istorijos Komisijai instrukcijos projektas.

I. Komisijos Sąstatai:

- 1) Kiekvienoje karinėje dalyje turi būti nuolatine karo istorijos komisija, renkama bendrame dalies kartininkų susirinkime iš esamojo akyvaizdoje skaitant žygiuose bei kautynėse.

karininkų bei kitų dalies karių tarnaujančių dabar, ar anksčiau tarnavusių dalyje. Komisija renkama iš 4 narių.

Neturėti dalyje karo istorijos komisijos, reiškia atsisakyti nuo tikrųjų būsimajai istorijai šaltinių ir neturėti sutvarkytos medžiagos iš praeities. Darbas karo komisijos komplikuoatas ir sunkus, todėl komisijon išrinkti asmenys privalo itin rūpestingai savo darbą atlikti, kad atnial negalėtų teisingai jos kaltinti.

2) Dalyse, kurių sąstatai skiriasi nuo pulko sąstato, o taip pat įvairiose Kr. Apsaugos Ministerijos įstaigose taip pat steigiamos karo istorijos komisijos įstaigos viršininko nuožiūra, bet visgi nemažiau, kaip iš 3 asmenų.

3) Išėjus kokiam nors nariui iš komisijos jo vieton renkamas iš karių tarpo naujas.

4) Dalies viršininkas tvirtina komisiją.

5) Komisijos pirmininko pareigas eina vyriausias laipsniu komisijos narys.

6) Komisijos raštvedys renkamas iš narių tarpo. Jeigu pulke yra įsteigtas muzėjus, tai paprastai muzėjaus prižiūrėtojas eina karo istorijos komisijos raštvedžio pareigas.

II. Komisijos pareigos:

1) Rinkti medžiaga savo dalies istorijai.

2) Vести smulkiąją einamojo dalies gyvenimo kronika (dienynas), bešaliai užrašant visus dalies gyvenimo įvykius, ilustruojant juos fotografijoms, vaizdais etc. Kad geriau užrašinėjus visus dalyje įvykius reikia paskirstyti į tam tikras kategorijas ir padalyti tarp komisijos narių. Kuoplačiausias įvykių užrašinėjimas neapsuakms būsimojai istorikai; šito bijoti netenka.

3) Rūpintis jau parašytos dalies istorijos papildymu; taisyti įsibrovusias faktines paklaidas.

4) Vести savarankiškas susirašinėjimas liečiančias dalies istoriją klausimais.

5) Kasmet perdavinėti kronika iš praeitųjų metų surinktoji medžiaga (dienynų) dalies muzėjui laikyti (saugoti).

6) Kilus klausimui apie dalies uniformos bei ginklų pavyzdžių keitimą, lygiai kaip apie dalies vardo ir nustatytos numeracijos keitimą, komisija privalo turėti savo motyvuotą nuomonę ir pareikšti jį dalies viršininkui.

7) Kasmet apie sausio m. 15 d. pranešti pulko vadui ir bendram karininkų ir intell. karių susirinkimui apie savo darbą ir numatytą programą.

Reikalinga karo istorijos komisijon darban įterpti dar ir pulko ar jo dalies žygių ir įvykių kautynių mokslinį aprašymą; surinktos žinios pranešti bendram karininkų ir inteligentų karių susirinkimui. Tokie pranešimai bus labai kariams įdomūs jau todėl, kad tiečia jų dalį ir kad daugumas iš jų dalyvavo atliktuose žygiuose bei kautynėse.

Atmintinomis pulkui dienomis pristatyti medžiaga pulko įsakymu praveisti, kad su šiuo istoriniu įvykiu supažindinus visus pulko karius ir tokiu būdu plačiai paskelbti mūsų tėvų nuopelnus dėl mūsų pačių.

8) Karo istorijos komisijos nariai gali būti komandiruojami į įvairius archyvus ir muzėjus savo dalies istorijos medžiagos rinkti; šios komandiruotės skaitomos tarnybos komandiruotėmis,

9) Sėkmingesnio darbo dėl karo istorijos komisijos gali išspręsti tam tikslui avansų.

10) Karo metu komisijos pareigos uždedamos kiekvienam dalies kariui. Bet įvistik karo istorijos komisija neprivalo savo sisteminio darbo nutraukti.

Štai trumpas karo istorijos komisijoms instrukcijų projektas, kuris gal padės pamatą karo istorijos komisijon susidaryti dalyse ir jų darbuotės pirmiesiems žingsniams*).

K—r. K. K—s.

Tik tas vertas gyventi ir valdyti, kas mirti moka, kiti visi—vergai.

Prudonas.

9-to pėst. L. K. Vytenio pulko šventė.

9-to pulko šventė buvo balandžio mėn. 9 dieną. Kariai sulaukę savo pulko pirmos pulko šventės ir kartu dviejų metų pulko gyvavimo sukaktuvių sutiko tą dieną pakeltu ūpu, nes daug jausmų ir atsiminimų su pirmąja šventė vyteniečiams yra surišta. 9-tas pulkas išbujojo iš mažos savanorių-partizanų saujelės, kuri susikūrė Joniškėlio apskrityje tuo laiku, kai Lietuvą

* Pasinaudota Maskvos Karo Apygardos pulkų muzėjų prižiūrėtojų suvažiavimo nutarimais. Žiūrėk „Vojennyj Sbornik“ Nr. 7 1918 m.

Kazys Pušas.

RAUDONAS GAIDYS.

(Tęsinys)

XII.

Už keliolikos minučių Matienė išėjo iš trobos ir, nejučiomis žvilgtelėjęs klojimą, paleido puodyne iš rankų ir nesavu balsu suriko:

— Jezus Marijal degam!

Išbėgo Magdžiukė ir pamatė besiveržiančius dūmus pro duris, pro šasparas. Ugnies dar nebuvo matyti. Atsiminė, jog reikia padarai gelbėti, išbėgo už namų ir nepaprastai skardžiu balsu sušuko į darbininkus.

Kaimynai, sielininkai, vyrai, moters, kas tik gyvas, visi skubėjo pagalbą kaimynui. Visi nesusipratimai bei barnys dingo nelaimėi užėjus. Iš visų vienasėdijų, nuo Nemuno kranto subėgo į šimtą žmonių ir kuo kas galėjo, tuo pagalbą nešė.

Viena Magdžiukė tik švaistės nuo vienos žmonių kuopos prie kitos. Tai šlapino dvikartes stovintiems ant stogų ir kitų trobų ginantiems apsisiausti nuo kepnančios kaitros, tai mėšlą nešė iš diendaržio ir mėšlą ant stogo, kad tik neprileidus ugnies prie kitų trobų. O per visą tą trukšmą, didesniu bildesiu, baisesniu nuostoliu, trankės jos širdyje vienas žodis:

— Klimka... Jonas... Jonas...

turėjo kietai gelžiniais nagais suspaudę rytų atėjūnai—bolševikai ir jokio ryšio tarp joniškėliečių partizanų ir visos Lietuvos nebuvo. Joniškėlio partizanai slapta atsiradę užpakalyje bolševikų pakėlė ginklus su tvirtu pasiryžimu kovoti už savo krašto laisvę ir gerovę.

Nors partizanai veikė visai atskirai nuo visos Lietuvos, nežinodami net to, kad jau Kaune pradėjo augti Lietuvos tautinės kariuomenės būriai, bet dvasia jų buvo nesulaužoma.

Taip, Joniškėlio partizanai būdami visai negausūs ir menkai aprūpinti amunicija ir ginklais (amunicija ir ginklais turėjo apsirūpinti patys partizanai, nes niekas jokios pagalbos nedavė iš šalies) padarė keletą žymesnių puolimų ant bolševikų, kurie vis išėjo jų — partizanų naudai. Galop, bolševikai buvo taip įbauginti, kad turėjo trauktis iš Joniškėlio apskrities, o partizanai ėmė dar smarkiau veikti ir pasinaudojo iš bolševikų įsigydami sau reikalingų ginklų ir amunicijos.

Tuomet susidarė taip vadinama „Joniškėlio apskrities apsauga“, kad visas veikimas laikant frontą su bolševikais būtų labiau organizuotas. Su bolševikais kovoti gerai sekėsi, o ir partizanų būriai, darėsi vis gausesni ir stipresni.

Kai iš Lietuvos bolševikai liko išvyti, tai ir joniškėliečius pasiekė žinios, kad Kaune jau kuriasi Lietuvos kariuomenė.

Pamatę, kad ir visa Lietuva juda, kruta, joniškėliečiai dar daugiau dvasios įgavo.

Vyriausias Lietuvos kariuomenės vadas matydamas narsius joniškėliečių žygius, pirmus kelius Tėvynės laisvės beskinant, leido jiems vadintis: „Atskiru Partizanų Mirties batalionu“.

Tokiu būdu Joniškėlio partizanai begindami vien tik savo artimiausią kraštą — Joniškėlio apskritį liko visos Lietuvos laisvės kovotojais ir viena dalimi visos Lietuvos kariuomenės. To bataliono kariai nešiojo kepurę ženklią: mirties galvą su sukryžiuotais kaulais.

Kuo tolyn, tuo dydinėjo Partizanų batalionas, nes jo eiles didino naujai įstojanti savanoriai ir mobilizuoti vyrai.

Arklis pririšęs, ramiai grįžo namo ir iš savo kėlio, žiūrėjo tan visan sumišman, kurį jis sukėlė. Patėjo kieman ir užsikrėtė, kaip ir visi, tuo pačiu nervingumu ir metė darban atkakliau net už kitus.

Grįždamas iš malūno, Matas pamatė dūmų juodą kamuolį ir, lyg iškartą ką prisiminęs, pamatė arklius ir paleido tekėnas prieš kalną. Įpuolė, nelaimės gėnimas, kieman ir godžiomis, kraujais paplūdusiomis akimis ieškojo po minią Klimkos.

Pamatė jį beveikantį iš dūmų pakinkalus, suriko kai sužeistas žvėris, šoko ant jo, pagriebė ant rankų ir nešė tiesiai ugnin, šaukdamas:

— Dek, tu rupužė, draugel...

Iš visų pusių supuolė žmonės ir vos vos išplėšė Klimką iš įkibusį jį Matą.

O sausa troba pleškėjo savo keliu. Užsidegė šalys stovįs maniežius ir kaltra tokia buvo, kad netrukus ėmė rūkti ir kitos trobos. Vienas po kito keitėsi žmonės nuo stogų kaitros išlaikyti nestengdami. Šuliniai išsisėmė ir vien mėšlas ir srutos iš diendaržio beliko. Tik tai vėjas, laukan nuo trobų pūčias, padėjo kitas trobas atstovėti.

Moterys trūsė prie svirno ir gyvenamojo namo:— Į kokį pusvalandį abi trobi buvo tuščios, net šventieji nuo sienų nukabinti ir išnešti. Tuščios trobos tebestovėjo ir laukė ugnies.

Paskutinius daiktus iš svirno benešant, lūžo klojimo stogas ir kibirkėlių debesys iškilo aukštin. Vi-

Tas tvirtas laisvės kovotojų būrys išėjo bolševikų frontan į Dauguvą kaip „Joniškėlio batalionas“. Tame fronte joniškėličiai taipgi keliose vietose pasižymėjo bekovodami su bolševikais ir ilgą laiką paskui būdavo Tėvynės sargyboje prie Dauguvos krantų.

Vėliau Valstybės Prezidentas už joniškėlių narsius žygius dar partizanų būriuose esant, Joniškėlio batalionui davė: „9-to pėstininkų Lietuvos kunigalkščio Vytenio pulko“ vardą.

Pulkas dalyvavo paskutinėse kovose dėl Vilniaus, pasižymėjo keliose vietose (ties Giedraičiais ir kitur) ir turį savo karžygių — Vyties kryžiumi apdovanotų.

Ši šventė pirmoji 9-tam pulkui, todėl jo kariai su dvasios pakilimu ją sutiko.

Kuopos susirinko į prirengtą vietą ir užėmė pasirtas vietas. Atvykęs pulko vadas pasveikino pulką su pirma pulko švente ir dvejų metų sukaktuvėm.

Prasidėjo pamaldos prieš laukę tarp gražių eglaičių įtaisytą altorių. Oras iš ryto buvęs apsiniaukęs, prasiblaivė ir gražioji saulutė išstrukus iš debesėlių glėbio nušvietė daug galvų, pasilenkusių prieš Aukščiausiojo aukurą ir dėkojančių už dvasios paspirtį.

Atvyko divizijos vadas, Valstybės Prezidentas. Po pamaldų pulko kapelionas pasakė pamokslą, po kurio pulkas užėmė vietas. Valstybės Prezidentas maršą griežiant apėjo kuopas jas sveikindamas. Apėjęs pasakė kalbą dėl pulko šventės ir vyteniečių ištvėmės kovose. Garsus „valio!“ nuskambėjo tyrame ore, linksma snulutė meiliai švietė vyteniečiams į džiaugsmingus veidus, o trispalvė vėliava ant aukšto koto viduryj plotmės gražiai, žavinčiai plėvesavo ir narsus Vytis, kuris buvo gražiai pastatytas ant žalių vartų labai galingas atrodė dangaus fone su kalaviju rankoj.

Kalbėjo sveikinimų kalbas, dar, pulko ir divizijos vadas ir atvykę į šventę: generolas Galvydis-Bykauskas ir Steigiamojo Seimo atstovai. „Valio!“ skambėjo galingai ir vėjelis jį pagavęs nunešė netolimo miško viršūnėsna, kuris maloniai šniokšte: Džiaugėsi gal žaliašis milžinas matydamas Lietuvos gynėjų eiles, kurie malonioj šelmynoj susirinke švenčia savo sukaktuves

ir miel praėjus žygius, žūtbūtinės kovas su žiauriais plėšikais. Prisimena gal tam senam miškui senieji Vytenio ir kitų Lietuvos galiūnų laikai.

Toliau pulkas praėjo pro Valstybės Prezidentą ceremonialiu maršu.

Bet linksmybė savo keliu, o ir viduriai savo reikalauja — vyteniečiai neužmiršo ir pagerintų šiai dienai pietų. Žymią visos šventės džiaugsmingo ūpo dalį užėmė kareivėllams ir tas pasigerėjimas, kuris kyla pas juos matant katiliukę geresnį viralą. Katiliukas yra taipgi savotiškas kareivio poezijos šaltinis..

Per karininkų pietus buvo įteikta aukštesniesiems svečiams pulko šventei išleistas „Tėvynės Gynėjo“ — pulko laikraštėlio numeris. Valstybės Prezidentas suteikė gausią auką pulko švietimo reikalams — du tūkstančių auksinų.

Prasidėjo sportas ir žaislai: lipimas stulpan, bėgimas su pranešimais, šaudymas į talkinius ir kiti. Buvo duodami prizai.

Vakare buvo spektaklis, kuriame jau nebedalyvavo Valstybės Prezidentas ir kai kurie aukštesnieji svečiai. Scena buvo padaryta ore, taigi davė gero įspūdžio, nes vakaro oras buvo gražus. Suvaldinta buvo: „Senovės kariai“ ir vaizdelis „Po mūšio“.

Buvo perskaityta pulko istorija ir pašaukti scenon seni Joniškėlio bataliono kovotojai, kuriuos kaip pulko užmazgą gražiai pasveikino.

Gražios raketos nušvito danguje, orkestras be paliovos griežė — tai Vytenio sūnūs — kareiviai ir karininkai savo šventę sveikino, tarp savęs sveikinosi, savo žygius minėjo, savo didvyrius sveikino. Tik nevisi tos šventės sulaukė iš senųjų Joniškėlio bataliono kovotojų, gal tik dvasios kai kurių kartu su gyvaisiais linksminosi. Prisiminė kovotojams karo laukuose žuvę draugai: viršila Pažemeckas ir kiti.

Po spektaklio buvo deklamuotas eilėraštis „9-tam pėst. L. K. Vytenio pulkui“ ir prasidėjo šokiai.

„Vis po por', vis po por', o aš vienas šokti nor',“ — pirmia: tai suskambėjo lietuviškas suktinis.

siems net kvapą užėmė: — kur tos kibirkštys kris? Jei ant trobų, tai nėra nei kas, nei kaip gelbėti. Bet tuo pačiu akimirksniu atlėkė kiek stipresnis vėjo atgaišis ir, iškilniai išskridęs kibirkščių vainikas, suiro, susimalgė ir leidos pamažu tuščian laukan.

Palengvėjimo atdūsis išlėkė iš visų krūtinių. Reikėjo tik saugoti arti stovinčius namus ir stogai nuolat šlapiu mėšų pridengti.

Per dvi valandį nebeliko nė vieno sienoj. Senas, metais išdžiūvęs medis degė kaip degtukas. Tik rugių, kviečių ir dobilų sukrautos šalinės išpradžių, sienoms hudegus, dar liepsnojo, bet apgruzdėjusios ėmė vien rūsentį.

Žmonės, Matų dėkojami, pamažu skirstės:

XIII.

Paslinkiojęs kiek po kiemą ir matydamas žmonių šnairavimus, Klimka, nepastebėtas niekeno, išėjo iš Matų sodybos.

Ėjo plačiais laukais, sustodamas, dairydamsis, kažko ieškodamas. Sunkus slogutis slopino dvasią. Krūtine užgulė tokia sunki našta, kokios dar niekad nebūvo jautęs. O galvoje tuščia, taip dyka, plyna joje, lyg miško išdagoje žiemos metu, kai ją gilus sniegas pridengia.

Tik vienos kojos tarnavo, bet ir tos dažnai sustodavo, apsidairydavo paisio ieškodavos.

Saulė jau leidosi už Rūdšilio, sutemos pamažu skleidės iš požemių, lyg kokia indievė slinko savo aukon tylliais, sustingusiais, bet neatremiamais žingsniais. Galsro dūmai slankiojo po apylinke ir draikės tarp kalnų lengvais, skystais debesėliais. Degesių kvaptis ištolo buvo jaučiama.

Priėjo prie dauboje riogsančio miestelio, atsisėdo ant akmenų ir įsižiūrėjo į sumirgėjusį miestelį — žiburių žvaigždyną.

Nuilsusi, vieko nustojusi mintis ėmė pamažu atkiusti. Miesto žiburėllai prabilo į jį savotiškai.

Dabar rodės jam, kad tie žiburėllai, tai gemančios sąvokos apšreiškimai tamsios nakties glūdumose; kad tai tie nelinkstą žmogaus dvasios ragai, ant kurių žmogus visą gyvenimą savo žmogiškąją vertybę nešiojas...

Iš nakties narsų, iš tamsos prieglobsčio silpnučiai šviesos spinduliai skverbias pro visa apimančią tamsą savo prabūybės vieškelin. Kai žaibas audringą naktį pradreskia tamsą ir akimirksniui nušviečia visą dangaus skliautą, taip sąvoka reiškiasi ir kalba žmogaus apkiutusion, bet nenumirusion, dvasion...

Dabar mintys jau atkiuto ir pasileido nesuvaldoman, nesuvokiaman šokin. Viena pro kitą lėkė, viena kitą trypė, bet nė viena sąvoka netapo.

Staiga išgirdo ištolo švilpavimą, nuolatose naktistanti, raudanti, lyg ką po laukus besigalinčią.

Valio Vytenio pulkas! Valio laisva darbo žmonių Lietuva! Valio mūsų Vilnius! Amžina ramybė dausose ir amžinas paminėjimas tarpe tautiečių žuvusiems draugams — kovotojams! Šioj šventėj tegul jų išlietas kraujas dar labiau sujungia mus į galingą Vytenio šeimyną, kuri tegul bus amžinai bairi Lietuvos priešams, skaudus kirtis juodiems, baltiems, dvigalviams ir viengalviams arams.

Valio Vytenio galingi šeimynai..

Vargo Poeta.

Geriau mirti, kaip nedorai gyventi.

Iš Kultūros ir Švietimo darbuotės.

(Tęsinys).

II pėst. Vilniaus pulkas.

Įsikūrus pulkui, — įsisteigė ir pulko Kultūros bei Švietimo Komisija šioje sudėtyje: Kapitonas Dragunevičius — pirmininkas, leit. Kučinskas, leit. Beras, vyr. leit. Sveikauskas ir Kapitonas Kun. Šlehta — nariai.

Pirmutiniu komisijos rūpesniu buvo pulko knygyno įsisteigimas. Neturint lėšų, kreiptasi į įvairias įstaigas, kaip antai: „Kareivių Prietelių Dr-ją“, Literatūros Skyrių ir t. t. išgauti lėšų arba knygų pulko knygynui įsigyti. Ir be abejoj neapsirikta! — Iš valdžios gauta 3800 auks., o iš kai kurių įstaigų knygų ir to viso dėka įsteigta pulko knygynas, sudėtas iš 700 įvairaus turinio knygų. Knygynas atidarytas kasdien. Išduotas skaityti knygas pulko kariai laikyti pas save gale ne ilgiau 2-jų savaitių. Knygos skaitomos noringai. Dažnai tenka pastebėti, kad skaitymui knygyne knygų pritrūksta! Be to, pačiu pulko įsisteigimo metu, pulko

Kultūros ir Švietimo Komisija rūpinosi įsisteigti kareiviams mokyklą. Tam tikslui pirktas ir gautas aukomis mokslo vadovėlių ir rašymo reikmenų. Žinoma, prieš gerų norų viskas pasiekiamas! — Greitu laiku tapo įkurta kareivių mokykla. Mokykla padalyta į du skyrius: I-ą, kuriame mokosi analfabetai ir II-ą, — šiek tiek mokantieji skaityti ir rašyti. Kiekvienas mokyklos skyrius išdalyta į grupes, su kuriomis vedamos pamokos. Mokykloje moko pulko karininkai ir gerai išsilavinę kareiviai. Pirmąjį mokyklos skyrių lanko 300 ir antrąjį — 200 žmonių.

Prieš kai kurį laiką, t. y. pulkui lesant Kauno apylinkėse ir dar neturint kariams mokyklos, buvo padaryta apie 30 paskaitų, kurios patiko ypatingos žymės kareivių tarpe.

Alytuje įsteigtas pulko karių klūbas, prie jo knygynas ir pulko krautuvė. Surengta du vakarėliu.

Pulko Kultūros ir Švietimo Komisijos pirmininkui Kapit. Dragunevičiui išvykus Kaunan į aukštųjų karininkų kursus, nuo š. m. balandžio mėn. 15 di pulko Kultūros ir Švietimo komisijos pirmininku yra kapitonas Bunikis.

Ežerėnų m. ir apskr. Komendantūra.

Be paduotojo ir išspausdinto š. m. 15-uo „Kario“ n-ryje, Ežerėnų m. ir apskrit. Komendantūros Kultūros ir Švietimo komisija iš kultūros ir švietimo darbo gali pranešti šit ką: komendantūros kareiviai be galo daug turi tiesioginių pareigų, t. y. saugoti sieną nuo lenkų, latvių ir t. t., kame švietimo darbas plėsti ne visai patogus. Bet komendantūros Kultūros ir Švietimo komisija turi vilties, kad netolimoj ateity šiai slogai nuslinkus, galima bus tikamai švietimo darbas komendantūroj sutvarkyti ir sumažinti analfabetų skaičius.

Debar naujai sudarytoji komendantūros Kultūros ir Švietimo komisija yra sudėta iš pirmininko leit. Jurgailevičiaus, sekretoriaus — vald. Žorausko, grandinio B. Jarmolavičiaus ir eilinio J. Paulio — narių.

Neatsigrėžė, nepažiūrėjo iškur ir ir kas ten. Sėdėjo pusiau susilingęs, nesuvaldomų ir nesuvokiamausių minčių apimtas.

Švilpaujas prisitartino, stabtelėjo keliuose žingsniuose nuo jo ir žiūrėjęs atsidėjęs. Klimka sutingęs pasisuko į atvykusį.

Tas pažino jį ir lengvas skaudus, vos pastebimas sutemose nusisypsojimas sužibo jo veide ir tuoj užgeso. Klimka nepastebėjo to. Pažino žydberni, bet nei vienas, nei antras neatsiliepė.

Slogioje sutemų tyloje judviejų dvasios pašnibždomis tarp savęs kalbėjos. Nuo anos nakties gerai viena antrą supratusias buvo, bet žodžiai neperėjo per sukėpusias lūpas. Dvasla norėjo pasinaikyti savyje tai, ką ji viena patyrusi buvo.

— Iškur? — neiškentė Klimka.

— Nuo kalno.

— Ko ten?

— Žiūrėjau į gaisrą.

Klimka tylėjo. Lyg kas jame būtų pasijudinęs ir skaudus sužadinęs.

— Gijfai semta, — įsakmiai tarė žydbernis.

— Kiek siekia, tiek semta.

— Plačiai paimta! — lyg pavydodamas pridūrė.

— Čia, negalima buvo plėsti.

— Užteks žmogų ir to.

— Ir vis dar... —

— Galbūt — galbūt Klimka.

Žydbernis patylėjo valandėlę, bet tuoj lyg ką nutaręs, pridėjo:

— Pasiutimas antrą dieną kai užėjo — vietos niekur sau nerandu...

Klimka klausė atsidėjęs. Žydbernis staiga prisitartino, atsidėjo šaly ant kito alkmenis ir, lyg ko pagautas, ėmė byloti:

— Išėjau... tą naktį išėjau... pasiutimas užėjo ne būčiau ištvėres...

Klimka užuodė, kad nuo jo stipriai degtinė nešė. Instinktyviai pasipurtė dvasioje, bet nieko nepasakė tik klausė toliau.

— Ir tu atkiutai... atsilygina!... skaudžiai, vyriškai atsiteisei... O aš... aš nestengiau, negalėjau... Taip sau, kaip pasenęs šuo, nė nesūlojęs išėjau ir išėjau...

— Tu iš tėvų išėjai, — pastebėjo Klimka.

— Iš tėvų! — karčiai atkartėjo. — O tėvai tai negali budėti būti! — Ir lyg ką prisiminęs, patylėjo valandėlę ir vėl tęsė:

— Eiva dabar abu... abiem bus lengviau.

Klimkai lyg kas būtų spyres, pašoko nuo alkmenis ir, nežiūrėdamas į žydberni, pasako į namus.

— Mano kelias kito pusin, — kiek padėjęs tarė žydbernis ūmai pakilo ir atsiliepė:

— Ir aš su tavim!

— Ne! aš vienas eisiu.

Iš dar linka stovėjo žydbernis ir žiūrėjo į Klimką. Ką kažkas suspro... dar labiau, ne kad pirmą

Panevėžio Įgulos Kultūros ir Švietimo Komisija

Įsisteigusi Įgulos Kultūros ir Švietimo Komisija, savo darbo pradžioje rūpinosi įsteigti Įgulos kareiviams mokyklą. Visų pirmausia įsteigta mokykla 2 p. p. mokomoje kuopoje.

Š. m. vasario mėn. 28 d. stoties komendantūros kuopoje įsteigta kareivių analfabetų mokykla. Mokoma skaityti, rašyti, aiškinama Lietuvos istorija. Mokyklą lanko daugiau kaip 80 žmonių.

Š. m. kovo mėn. 15 d. Įgulos Karių klube pradėta mokyti 5 p. p. Atsargos kuopos kareiviai analfabetai, kurių yra 140 žmonių.

Visose mokyklose moko pakviesti Panevėžio gimnazijos vyresniųjų klasių mokiniai. Kovo mėn. 20 d. mokiniams išvažiavus atostogoms, visose Įgulos kuopos mokyklose mokslas ligi š. m. balandžio mėn. 5 d. laikinai nutrauktas. Išgavus iš Kareivių Prietelių Dr-jos mokslo vadovėlių ir suradus mokytojus tuojau manoma įsteigti Įgulos kareiviams aukštesni kursai.

Š. m. kovo mėnesį Įgulos kareiviams surengta buvo 4 paskaitos, kurias skaitė puskarininkis Sakalauskas ir gimnazijos mokytojas Januškevičius. Kovo mėn. 14 d. Įgulos Karių klube įsteigta Įgulos karių krautuvė. Kovo mėn. 29 d. Įgulos karių klube surengta šokių vakaras, kurio pelnas paskirtas Įgulos Kultūros bei Švietimo komisijos reikalams ir klubui laikyti.

Kultūros ir Švietimo komisija dirba.

J. Andziulis.

(B. d.)

Stelglamasis Selmas.

86-asis balandžio mėn. 29 d. posėdis.

Pirmininkauja St. Seimo Pirmininkas A. Stulginskis.

Seka žemės reformos įstatymo sumanymo diskusijų tęsinys.

Atstovas Steponavičius (kdb) mano, kad rįšant žemės reformos klausimą pamatan reikalinga dėti darbo principas. Tie žmonės, kurie dirba žemę, visgi turi bent kiek iš jos turėti ir naudos.

Natkevičius (sl). Mano, kad atimant iš dvarininkų žemę, nedarome tuo jokios revoliucijos, bet imame tik tai kas reikia atimti. Mes turime atimti žemę iš dvarų ir feodalų ir atiduoti ją valstiečiam. Įstatyme duodama teisė dvarininkui pasirinkti žemę. Su tuo joku būdu negalima sutikti, negalima sutikti, kad jie rinktųsi sau geresnes žemes.

Toliau kalbėtojas nurodo, kad klysta tie, kurie sako, kad atimant iš dvarininkų žemes bus sunkinama valstybės ekonominė padėtis. Lietuvos lenkai dvarininkai patys mūsų ekonominę padėtį ardo. Jų vaikai tarnauja lenkų legionuose. Retai galima rasti dvarą iš kurio nebūtu kas nors išėjęs į legioninkus. Tad jie puola mus, ardo mūsų ekonominę padėtį, nes 60% viso mūsų biudžeto tenka leisti tam, kad atremtumėm jų organizuotą invaziją.

Atsakydamas atstovui Plečkaičiui, kuris įrodinėjo, kad reikalinga palikti dvarus bendram darbininkų valdymui (komunom), nurodo, kad nesiras nė vieno darbininko, kuris nenorėtų žemės, bet juos baugina įsikūrimas, tad reikalinga duoti jiems tik tinkamas sąlygas įsikurti ir jie jokio kolektivizmo nenorėsia.

Del atlyginimo dvarininkams už atimamasias žemes, mano, kad duoti nereikalinga. Nemokėdami dvarininkams mes sumažinsim liaudžiai išperkamąjį mokestį už žemę.

Įstatyme yra pamiršti kariai – invalidai, kuriems reiktų žemės duoti dovanai. Taip pat reikalinga išskirti tų karių rūšį, kurie gyvena mūsų valstybės kū-

Oeras karys visuomet esti ir geriausias pilietis.

kažkas graudžiai suraudojo sielos paversmėse ir dūšiu, suslopintu atskardžiu nuriedėjo dvasios neištirton erdvėn.

XIV.

Dar klaidžiojo kiek po laukus, o mintys vis nerimo, bet ir nieko konkrečio nekūrė. Aple pusianaktį kažkas ėmė vadinti-viloti jį Matų sodybon ir nejučiomis pasuko į Matus.

Vos-vos nujaučiamas vėjo dvelkimas pūtė begruzdančius šalinėje šiaudus, lyg ugnis būtų užsispyrus viską, kas įveikiama, sunaikinti. Nakties tamsumoje matyti buvo kažkokiai neaiškus šešėlis, apie degesius bevaikščiojās.

Užlipęs ant kalno ir žvalgėsi gerokai įsitempęs, pažino tame šešelyje Magdžiukę. Drasesniais žingsniais priėjo arčiau degesių ir atsistojo ant akmens prie nudegusio gluosnio. Netrukus išgirdo už savęs:

— Tai tu Jonai?

— Aš.

Magdžiukė stovėjo šaly jo ir tylėjo.

— Eik gulti, — tarė Klimka, — aš ugnį pasaugosiu.

— Ne, neisiu.

Slogu ir nejauku buvo. Dar valandėlė tylos.

— Išeisiu, Magdute... niekad daugiau šin kraštan nebesugrįšiu...

Ilgesio sopulys pamažu kėlės Magdžiukės krūtinėje.

— Kad galėčiau visa tai užmiršti ir jau niekad šių metų daugiau nebeprisiminti...

— Ir manęs, — lyg klausė.

— Gal ir tavęs... nors tu viena man gera buvai ir dabar štai nebari manęs.

— Ką tai bepadės...

— Taip, tai jau nieko nepadės... Bet kitaip būti negalėjo.

— Netiesa, Jonuti! Kad būtum manęs paklauses ir seniau išėjęs, tai to nebūtų buvę...

— Tai netoli būčiau benuėjęs... gal tik ligi žydbernio...

— O kur dabar eisi?

— Eisiu...

— Bet kur?

— Nežinau kur... Bet eisiu... eisiu.

— Manęs niekad neminėsi, Jonuti, užmirši...

— Gal užmiršiu, gal ir minėsiu — nežinau...

Rūstu pasidarė Magdžiukei ant širdies po tų Klimkos žodžių, bet nepyko, nesirišo į jį. Po valandėlės, lyg pati savim tvirtai nepasitikėdama, pridūrė:

— Jei pažadėtum sugrįžti... palaukčiau...

— Nelauk, Magdute, ne... nesugrįšiu... Be manęs bus tau geriau...

Kalba nesirišo. Atsikėlė, nuėjo svirnelis, apsitaisė savo išeiginiams rūbais ir vėl sugrįžo prie Magdžiukės.

Rytuose pradėjo pamažu žviesti.

rimos ypatingą momentą, t. y. iki mobilizacijos 1919 m. kovo mėn. 1 d., nes tuomet mūsų armija darės grynai iš savanorių, kurių pagelba mes sudarėm pirmus savo pulkus. Tokių žmonių neturėjo nei Latviai, nei Estai ir tokiems žmonėm mes turim duoti žemės be užmokesnio.

Taip pat reikalinga palikti valdžios numatytas privilegijas mobilizuotiems kariams. Į 13-tą § siūlo įrašyti, kad žemės negauna nubaustieji disciplinariniu ar teismo keliu.

Toliau kalba Simanauskas, Matulevičius, Plečkaitis.

Atstovas J. Vailokaitis (kdb). Nurodinėja kurių motyvų dėliai reikalinga už nusavinamąją žemę mokėti. Didesnė žemių dalis, kurių savininkai yra dvarininkai, įkeista įvairios bankuos atskiriems asmenims, kurie prieš karą skolino žemės vardu pinigus aukso valiuta. Vekseliai ant daugelio dvarų gali atsidurti ne Lietuvos piliečių rankose, kurie turi daug galios ir už juos Lietuvos Valstybei vis vien reikės mokėti. Tat atmetus atlyginimo principą už atimamas žemes, mes pastatysime valstybę keblion padėtin. Atėjus to vekselio mokėjimo metui, Valstybė negalės paimti iš to, kuriam ji davė žemę, nes ji davė ją nuosavybėn, visai nemanydama, kad kas nors gali pareikalauti už tą žemę užmokėti.

Atlyginti reikalinga būtų ne vien tik dvarininkams, bet bendrai visiems savininkams ir atlyginti prieškarinėmis kainomis. Taip kad Valstybė turės ne taip daug nuostolių, kaip manome.

Naujakuriams išpirkimo mokesnis reiktų sumažinti. Kiekvienam naujakuriui reiksia duoti nemažiau kaip 40,000 auks. Tiems pinigams paimti reikalinga bus įsteigti savo valstybės bankas ir valstybinė emisija.

Dabargi jau reikalinga būtų įsteigti bent 2 pabirkas, kurios imtūs gaminti reikalingos statybai medžiagos naujakurių ūkiams.

Užsienio Reikalų Ministeris p. Purickis kalba kaip Steigiamojo Seimo narys, nes skaito žemės reformos klausimą begalo svarbiu. Pirmiausia pabrėžia žemės

reformos tikslą. Toliau nurodo, iš kur manoma sudaryti žemės fondas, iš kurio galima būtų apdalyti žeme tuos, kurie jos neturi. Paliesdamas atlyginimo klausimą už nusavinamąsias žemes, jis pabrėžė, kad šis klausimas yra begalo svarbus ir opus.

Kuomet pradedama kalbėti, kad už nusavinamąją nuosavybę reikalinga mokėti, tai tuojau kyla klausimas, kuriuo būdu savininkas tą žemę įgijo. Pažiūrėję į Lietuvos dvarininkus pamatysime, kad 99 nuoš. jų įgijo žemę paveldėjimo keliu. Paveldėjimo teisė dar pripažįstama, bet tai silpniausias nuosavybės įgijimo būdas. Žemė yra pamatinis valstybės elementas, nes kad sudarytu valstybę pirmiausia reikalinga teritorija, o paskui — tauta. Kadangi tai yra pamatinis elementas, tai valstybė į jį turi ypatingų teisių. Kiekviena valstybė arba tauta turi teisės ypatingais atvejais nuosavybės principą siaurinti ir keisti, jei tas reikalauja visos tautos ir valstybės reikalai. Valstybė pareiškia savo teisės net į žmogaus sveikatą, pav. kareiviavimas. Net tokiose kapitalistinėse valstybėse kaip Vokietija, ir ten privatinis turtas reikalui esant imamas be atlyginimo. Atsidūrus gi tautai ar valstybėj sunkioj padėty, daromai labai dideli nusavinimai ir niekas dėl to nesipiktina. Tad imant iš dvarininkų žemę grynčiausia sąžine galime pasakyti, kad dvarininkam ir visiems, kurie turį žemės per daug, mes tą žemę turim teisės imti ir neduoti už tai jokio atlyginimo. Bet į tokį mūsų nustatymą nepalankiai pažiūrės tie, kurie šiandien sprendžia pasaulio tautų likimą. Toks nutarimas sudarys nemaža politinių ir ekonominių kliūčių.

Tad reikia šio klausimo išrišimas atidėti ir gero-kai apgalvoti, kaip kad padarė Latviai.

Toliau dėl klausimo, kaip duoti žemę bežemiams ir mažžemiams ar be atlyginimo ar už atlyginimą, mano, kad teisybės atžvilgiu joks atlyginimas nereikalingas ir žemę galime duoti dovanai, bet valstybės politikos atžvilgiais šioks toks atlyginimas reikalingas.

Baigdamas nurodo, kad neužtenka vien tik duoti žemės, bet reikalinga duoti įrankių ir finansuoti naujakurius.

Aks.

— Tai ką, Magdžiuke, lik sveika ir nors tu viena nekeik Klimkos, — tarė apigraudžiu balsu.

— Nekeiksiu, Jonuti, ne, — jos balsas virpėjo.

— Skaudė, skaudė mane tavo tėvai... ne jie vieni skaudė... Neištverčiau, neiškenčiau ir pakėliau ranką... ir štai ką padariau, — skaudžiai nusišypsojo. — Maniau dievai žino ką padarysiu, o nieko nepadariau... Sudeginau trobą, javus, padargus — ir tiek... Tik sudeginau, daugiau nieko... Sau nieko nelaimėjau...

Nutraukė, apsidairė, lyg paskutinį sudie toms vietoms sakydamas.

— Eisiu... eisiu ir ieškosiu, kur žmonės apkan-toje gyvena... Kur sužeista siela pagis...

Atėjo abu sodo galan ir sustojo. Čia turėjo išsiskirti ant visados.

Graudulys užėjo ant Magdžiukės ir ji jau nebeslėpė savo ašarų.

— Neverk, Magdute, neverta... Ašaromis nieko nenuveiksi. Aš niekad neverkiu...

— Kaip gi čia aš viena...

— Gal man išėjus jums visiems geriau bus... Gal tai aš tas nesantaikos ir nerimo biasas... Neverk tik! —

Ištiesė į ją ranką, suspaudė stipriai, tvirtai jos mažą ranką ir giliai pilnaprasmiai pažvelgė į jos akis. Paskui greitai nususuko, kad negirdėti jos atdūsių.

Dar momentą stabtelėjo ir staiga ėmė eiti tvirtais, dideliais žingsniais tekančios saulės spindulių vilioja-

mas, o graudžių Magdžiukės ašarų lydymas, gal tų nesuvokiamos pirmosios mergaitės meilės ašarų laimė-namas į plačiojo būtybės vieškelio išėiginį tikslą...

(Galas).

Stasys Butkus.

Diplomato išgastis.

Vieno veiksmo komedija iš lenkų karinio gyvenimo.

Veikiantieji asmenys:

Poručnikas—Lenkų oficerius-kuopos vadas.

Žvalgas—Lenkų kareivis.

Dramblinskas—Lenkų jaunesnysis oficerius.

* * *

(Trobos vidus. Stovi stalas, o pas jį kėdė. Ant stalo raštai ir žemėlapis).

Scena I.

Poručnikas. (Jėina, kepurė ant sienos pakabina ir sėdasi už stalo prie žemėlapio—žiūri...) Et. Kas čia tos Lietuvos tėra... Kąsnys!.. (rodo į kaktą pirštu)

Raštų apžvalga.

FAUSTO KIRŠOS Aidų Aidužiai. Antra eilii knyga. MDCCCXXI.

Dar neseniai buvo galima pirštais suskaityti dailiosios literatūros kurinėliai. Veltui buvo skaitytojų ieškoma kas nors ypatingesnio, kas nors tinkamesnio rasti.

Bet šiandieji šikūrus mūsų nepriklausomai valstybei ir mums ėmus laisvai gyventi, mūsų naujų knygų virtinės kreipia į viešą kelią mūsų literatūra, kuri ligi šiol ėjo tik šuntakiais. Ligi šiol dauguma rašinių neturėjo aiškaus veido, nebuvo drąsių minčių. Ligi šiol mūsų dailioji kūryba, palaikoma tik nesąmoningų mėgėjų, puvo požemiuose, nematydama saulės. Dabar jau atsiranda vis daugiau ir daugiau tikrų kūrėjų, kurie sąmoningai eina užbrėžtu tiesiu keliu į savo tikrą tikslą.

Dabartinis mūsų dailiosios literatūros stovis duoda vilties, kad greitai ir tikrai mūsų pirmųjų kūrybos puvenose išaugs ir sužaliuos didingas ir toli matomas mūsų jauniosios naujosios literatūros ūžuolas.

Aiškiausiai visiems į akis krinta nauja Fausto Kiršos antra eilėraščių knyga. Ji pažiūrėti — labai graži daili, bet jos turinys tuščiokas ir kokių gilėsių minčių ir jausmų nesukelia. Nors formos žvilgsniu Faustas Kirša yra kiek pažengęs pirmyn ir savo „Aidų aidužiuose“ yra ryškesnis ir sąmoningesnis, negu savo pirmojoje „Verpetų“ knygoje. Bet ir šita knyga nėra mūsų gyvenamųjų laikų veidrodė arba atspindulys, o tik tolimosios gulbių šalies dainų aidužiai.

„Kur nuo amžių girios auga,
Pas žieduotą lauką,
Srauniai teka mūsų upė,
Pulkas gulbių plauko.“

(9 p.)

arba

„Tik mėnulis laimę kužda,
Tik saulutė ją augina
Ir žvaidždelės, jos žiedellu,
Ja pasaulį išdabina.“

(12 p.)

Ir taip beveik tas pat per visą 111 didelio formato puslapių knygą.

Savo „Aidų aidužių“ knyga F. Kirša pasisako nėsąs pilietinių motyvų poetas, o tik kaip jis pats sakosi:

„Aš jausmų poematas,
Aš meilės sidabro kryželis,
Aš dulkančio vėjo verpetas,
Aš vasaros amžiaus žiedelis“.

(108 p.)

Meilėj augęs ir pakilęs
Meilėje mirsiu.

(46 p.)

Galima pasakyti, kad meilė ir F. Kiršos kūrybos yra vyriausias leitmotivas.

Perskačius F. Kiršos kurinėjus gaunama įspūdis, kad jie rašyti ne karo vėsulų ir tautų kovos dėl būties laikais, bet ramiai tolimos praeities laikos metu.

Labai nusivils koks nors būsimųjų tolimųjų amžių mąstytojas, kuris ims į rankas šią knygą, manydamas iš jos sužinosiąs mūsų laikų gyvenimo sielos stovį.

O ir dabarties žmogul nedidžiausia paguoda klausantis nutolusių nuo gyvenimo ir tik svirpliuojamų apie meilę, mėnulį ir gulbes Aidų Aidužių.

E s š a.

TYRŲ DUKTĖ. Vasaros šnekos. 1921 m. „Švyturio“ b-vės leidinys.

Literatūra yra gyvenimo veidrodė.

Bet mūsų literatūroje retai kurio autoriaus yra liečiamas šių dienų ūpas. Jie apsitvėrę tvorele nuo politikos ir istorijos įvykių, atsiskyrę nuo visuome-

bet žiūrėkl. kokia ji akyplēša. (Atslstoja ir vaikščioja). Nekoks tai rodos Lietuvos frontas, bet vienas iš opiausiųjų... lyg koks skaudulys po pažasčia... tik prikišk pirštus, tuoj ir rėkia... Žiūrėk, riksmo pilnas Paryžius, Londonas ir Vašingtonas... vienu žodžiu, visas pasaulis! O rezoliucijų, demonstracijų, manifestacijų ir daug tam panašių kvailybių, tai pilnas dangus ir žemė... bet „pane dobrodzieju“ lenkai ne tokie mulkia... gudrūs jie... (su pirštu rodydamas sau į kaktą) Ir to viso neboja... lietuviškosios gėdos jie neturi. Jei lenkas būtų toksai avinas ir bijotų visokių diplomatijos lapelių, tai senai būtų turėjęs ir iš Vilniaus išsikraustyti... bet... bet dabar!... jis mano ir Kauną pasiekti. Tegul jie rėkia, o mes tai geriau mokame. Kas geriau gali išbliauti: veršis ar veršiukas?.. Žinoma, didesnis! Tegul jie rėkia... Mes įisdami į Lietuvą dar labiau rėksime... na ir užrėksime! Bet sakyk, kokie tie lietuviai atkaklūs žmonės, nenori „unijos“ ir tiek... (numoja ranka) Bet jei ne toji jūra arba tie mūsų dvarai, kas juos taip vilioja, kvailybė būtų... Bet nori nenori, to šiais laikais nežiūrime... įteiksime „uniją“ ir tiek... ne dėl noro, bet dėl sveikatos ir galų gale turės priimti. Juk Lietuva tai Lenkų šalis, tai skelbėme ir skelbsime pasauliui (smarkiai mostelėja ranka). Bet jei kartais taip paaiškėtų pasauliui mūsų mažuma Lietuvoje, kad negalėtų su šituo ir nosies į pasaulį parodyti, ką tuokart daryti?... (mąsto). Eel geras sumanymas puolė į galvą! (nudžiugęs rodo pirštu į kaktą) lyg pas kokį galvočių... dabar nebijau jokių už-

metinėjimų, atsikirsčiau... atsikirsčiau... ogi taip! Je pasaulis pasakytų: jūs melagial, melavote mums, jūs mažuma Lietuvoje!.. tai aš atsakyčiau šitokiu būdu, lig koks diplomatas:—Ką jus ponai diplomatai randate mumise melagystės! Mes skelbdami jums mūsų didžiumą Lietuvoje, vadavomės ne žmonių skaičiumi, bet tik didumu, luomų aukštumu, pripažinkite tai tiesą, ponai diplomatai, ir tie akyplēšos lietuviai, kad Lietuvoje diduomenė, tai lenkai, o ne kitokie, šituo mes vaduodamies ir skelbiame mūsų didumą, kadangi žodis diduma kilęs nuo-o-o-o diduomenės, o jei kartais pavartojame daugumą, tai vėl šito paties vaduodamies, kadangi žodį „dauguma“ imame pamatuodami mūsų lenkiškosios ponijos dauggalingumu iki šiol ant „chlopų“, bet sutrumpinę, nenorėdami daug laiko gaišinti rašydami, rašome daugumą; retkarčiais jei parašome ir skaičių, tai tas žodis vėl reiškia, kad mūsų diduomenė Lietuvoje pokiliuose ir užsieniuose restoranuose skaičiumi prākelia lietuvius, ir viskas, ponai, kaip matote tiesa mūsų pusėje, melo nė už skatiką. Bravol.. Tai mano sumanymas! dabar galiu ramiai žiūrėti į ateltį ir į savo dvarus Lietuvoje... tai iš manęs diplomatas! net Varšuvos parlamento priešakyje galiu sėdėti... tuojau rašau į „Kurjer Wilenski“ (sėdasi, ima poperį ir rašo). Parašysiu savo sumanymus... parašysiu tegul vaduojasi visa Varšuva ir Vilnius drauge... kaip matote Lietuva yra mūsų «od morza do morza»... Bravol.. „Ješče Polska neżginęla póki my żyjemi“ (dalinuoja ir sėdasi už stalo, ima popieriu ir rašo.

nės savo sielos sode dalnuoja senai visų nudėvėtas ir nuvalkiotas temas.

Bemaž kiekviename mūsų jaunesniųjų poetų eilėraščių rinkinyje nematyti nei šių dienų jausmų, nei šio karo meto gyvenimo kęsnelių.

Liūdnas ir skurdus reiškiny!

Kas kas, o jau poetas tai turėtų būti, kaip Dante buvo, savo dešimtmečio žmogum.

Tyrų Duktės knygų mūsų literatūroje pasirodymas yra reikšmingas tuo, kad tai yra mūsų pirmasis mergelės poetės eilėraščių rinkinys.

Beveik kiekviename jos knygų lape tik ir dalnuojama, tik ir svajojama apie meilę, bučkius, bučiavimus...

Apskritai imant Tyrų Duktės eilėraščių nėra viso to žodžio prasmės eilėraščių. Jiems trūksta pa-
baigimo, apdirbimo, virtuozingumo ir ryškumo.

Tiksliausiai sakant, Tyrų Duktės kūrinių — tai liaudies dainų imituotė Strazdelio arba Kolcovo būdu.

Vyriausias josios kūrinių leitmotivas — meilė. Kiti jos kūrybos motyvai yra nenusistovėję, nesubrendę ir nestipriai išreikšti. Tik vienintelėse savo eilėse ji palietė šias dienas. Tai — Žmonės ateities, paskirtos šauliams. Kame:

Tarpu ugnies sūkurį,
tarpu vėsulos būrių
eina tvirtai nešini
kibirštims šventos ugnies,
žmonės ateities.
Vargo skausmo prispausti,
žiurių priešų nuskriausti,
jė per jūres iškilniai
plaukia irtasi nūnai. (77 psl.)

Bet ir šaulių žygiui Tyrų Duktės yra aiškina-
mo, kad

Motės daina dar lopšy
diegė meilės kibirkštis:
Išvaduoti savo tautą,
nors išnaikintą, iškriautą. (77 psl.)

Kas parašyta, tas padaryta! bet visgi reikia į žem-
lapį pažiūrėti, ar didelis ir gardus bus kėsnys toji Lie-
tuva. (žiūri į žemlapį). Gerokai net iki Palangos (i-
duris beldžiasi). Prašau! (atsisukęs pasižiūri).

Scena II.

Žvalgas. (jeina, atiduoda pagarbą). Ponas po-
ručnikas pas Pakalniškius pasirodė lietuvių žvalgyba.

Poručnikas (šokęs nuo kėdės). Ką, lietuviai
pasirodė. ar daug jų?..

Žvalgas. Kokios šešios dešimtys bus.

Poručnikas. Kvaily! tai jau nebe žvalgyba, bet
jų puolimas, kadangi jie į žvalgybą po tiek neina, po
šešius tik, po aštuonius, tai ne mes, kad po tiek eitų.

Žvalgas. Gal ir mažiau. Na! bet penkios de-
šimtys vis tik bus.

Poručnikas (piktai). Žlopely, nebus!

Žvalgas. Bet ponas poručnikas! keturiosdešim-
tys bus.

Poručnikas. Netiesai negali būti.

Žvalgas. Būrys geras. Tai trys dešimtys, kaip
mane gyvą su areliu kaktoje matai, bus.

Poručnikas (įniršęs). Laukani! jokių būdu ne-
gali būti tiek.

Žvalgas (drebėdamas). Po-p-p-o-onas, ponas
p-p-p-poručnikas... dvidešimt, galiu galvą guldyti.

Kad ji tokių tik daugiau rašytų...

Tyrų Duktė?

Tai įsimylėjusi, mylinti lakštingalėlė.

Ji nenori jaudytis, ji nenori po padanges lakioti:
ji nori viską meile pasaldyti, ji nori vargus pagra-
žinti, ji nori sodo žalume užmigti.

Kas Tyrų Duktės nežavėjamas, tas kitaip myli.
E s š a.

SPORTAS

Įvyko futbolo rungtynės:

Balandžio 29 d. tarp Šarvuoto Traukinio „Ge-
diminas“ ir Elektrotechnikos bataliono komandų, ir

Gegužės 5 d. tarp Šarvuoto Traukinio „Gedimi-
nas“ ir Kauno Vokiečių Realės mokyklos komandų.

Abi rungtynes laimėjo Šarvuoto Traukinio fut-
bolininkų komanda.

Balandžio 29 d. davė 4 : 1

Gegužės 5 d. „ 9 : 1.

Šarvuoto Traukinio „Gediminas“
futbolininkų komandos

Kapitonas.

Kas klausia, tas neklysta.

Kla.

Ar dar galima būtų užsisakyti visiems metams
„Vyriausybės Žinios“. Jei galima, ar galėsiu gauti vi-
sus numerius šių metų pereinamųjų mėnesių ir kokiu ad-
resu užsisakyti (Vyriausybės Žinias)?

Tatarunas M.

Ats.

Galima. Reikia pažymėti, kad norite gauti nuo
Sausio 1 d. Kaunas, Duonelaičio g. 50 „Vyriausybės
žinių“ redakcija. Red.

Poručnikas (kiek atsileidęs). Ar tu pats juos
matei?

Žvalgas. Mačiau taip mačiau och aš jų nu-
sigandau: tokie dideli, tokie baisūs, vos ištrūkau.

Poručnikas. Bėk tuojau pas poną Dramblin-
skį, tegul pasiėmęs pusę kuopos suima juos ir prista-
to čionai. Supranti? — bet palauk, parašysiu raštelį
(sėdasi rašyti).

Žvalgas. Ką čia man ponas poručnikas sakė,
pažinti pusę kuopos ir pristatyti jiems ir palaukti kol
raštelį parašys... turbūt raštelį, kad lietuviai priėmė pu-
sę kuopos ir dabar patsai ponas poručnikas jiems
kortelę rašo... atiduoti jis nori... ne neisiu... bijau...
tokie jie baisūs!.

Poručnikas (keldamasis ir duodamas žvalgui
raštelį). Paduok ponui Dramblinskiui ir žodžiu apie
tai pasakyk, ką pirmiau sakiau, suprantai!

Žvalgas (eidamas raštelį). Suprantai bet aš
tėnai su jais neisiu... bijau... jie tokie baisūs!

Poručnikas. Kodėl neis? Laukani!

Žvalgas (eidamas). Nori parduoti mus, supran-
tu, su...

Poručnikas (užpykęs). Aš netiesai žingsniui
laukani! (Žvalgas beina).

Scena III.

Poručnikas (aukštai kalbėdamas). Bet tai
pasirodė lietuvių žvalgyba... tam kvailiui šalis doko-

KARIUOMENĖS KRONIKA

Mūsų ekonominiai reikalai.

Š. m. balandžio m. 25 d. įvyko Kaune eilinis visuotinis Ekonominės Karių Bendrovės narių susirinkimas. Bendrovės Valdyba nupasakojo nuveiktuosius darbus, supažindino su dabartine padėtimi ir nušvietė būsimuosius B-vės darbus; po pranešimo davė atsakymus į narių paklausimus. Priedabos komitetas atvaizdavo Valdybos darbo sunkumą prie dabartinių gyvenimo aplinkybių ir pareiškė, kad nepadaroma jokių nusižengimų nei prieš B-vės įstatus nei B-vės krautuvės operacijose bei atskaitomybėje. Pranešimams pasibaigus, visuotinis susirinkimas patvirtino darbų planą ir B-vės pajamų—išlaidų sąmatą 1921 metams. Valdybos ir Priedabos komiteto nariams instrukcijas patvirtinti susirinkimas pavedė tam tikrai komisijai iš 4 asmenų. Toliau buvo perrinkta valdyba ir priedabos komitetas. Į valdybą išrinkti: Gen. leit. Kubilius, pulk. leit. Šližys, kap. Papeckis, karo valdininkas Augustauskas ir karo valdininkas Laucevičius; į priedabos komitetą: kap. Steponaitis, karo valdininkas Tarasevičius ir karo valdininkas Štebulis.

Dienotvarkės „Sumanymų“ punkte buvo išreikšta daug minčių dėl B-vės idėjos praplatinimo visoje mūsų armijoje. Valdyba pasisakė daranti pastangas, kad visos karių krautuvės, klubai ir švietimo komisijos, pirktų sau reikalingas prekes B-vės sandėly; tam tikslui pasiekti suraštas butas prekių sandėliui (Laisvės Alėja 23) ir užpirkta daug prekių; padaryti žingsniai įkurti siuvyklai. Be to Valdyba nurodė, kad mėnesinis balansas B-vės krautuvės operacijų davė pelną ir operacijos diena nuo dienos plečiasi.

Visuotinis susirinkimas pritarė B-vės Valdybos darbams ir išreiškė jai pilną pasitikėjimą, linkėjo pasisekimo.

Valdyba pasižadėjo toliau dirbti B-vės labui ir išreikškė pasigailėjimo, kad toli gražu ne visi B-vės

nariai supranta B-vės tikslą ir gal būti todėl nepildę elementarių savo priedermių būtent: neatvyksta į visuotinius susirinkimus. Valdyba 2 kartus šaukė visuotinę susirinkimą ir abu kartus atvyko 26 nariai iš 152. Tas apsunkina Bendrovės reikalus ir labai blogo įspūdžio palieka Valdyboje.

Pastebėjimas labai rimtas ir reikšmingas, aiškiai nurodąs mūsų pačių apsileidimą savuose reikaluose. Neatvykusieji susirinkimui turėtų susigėsti ir lankyti būsimuosius B-vės susirinkimus.

K. v. Laucevičius.

9-to p. L. K. Vytenio pulko 1-o bataliono vakaras—spektaklis.

Vėlykų pirmą dieną, kovo 27-ją d. pirmo bataliono Švietimo komisijos rūpesniu Ž. miestelyje buvo padarytas vakaras spektaklis.

Veikalėliai buvo statomi „Velnias ne boba“ (komedija) ir vaizdelis „Švintant“ (kariškas).

Po vaidinimo buvo deklamautos eilės ir ėjo šokiai bei žaislai. Pertraukomis griežė pulko orkestras.

Pagirtinas dalykas, kad buvo tvarka—nors vietos buvo maža, bet didelio stumdymos nebuvo, nors publikos buvo užtenkamai. Pati tvarka buvo gera, tik vienas dalykėlis nesmagus—tai tas, kad butete buvo butelių. Tiesa, nedaug ir daugiausia „nebaisūs“—tai yra spalvuoti ir gražiais popierėliais aplipdyti, bet turint omenyje, kad vakaras buvo rengtas švietimo komisijos, nereikėjo jokių butelių ant stalo pristūti, nors jie ir pateisintų įplaukas.

Buvo ir alučio—to tai dar su protu nėra ko bijoti ir tokioj vietoj. Pažymėtina, kad jokių atsitikimų „iš skystimo priežasties“ nebuvo, tik matėsi keli kariai lyg miego labai norį, bet tik snauduliu ir lengvu lingavimu, berods, pasitenkino, kas labai malonu.

Vargė Poeta

tys atrodė... ir koksai mulkis... Mulkis amžinas! Kokie šeši buvo ir jam pasirodė tokia daugybė (mąsto). Bet palauk! Gal ir daug buvo, o aš čia taip ramiai stoviu; jei mūsiškiai imtų ir atsitrauktų... prapuolęs sveikas su visais poperiais. Sumatų visus mano slaptuosius raštus ir viską sužinotų... tuokart dlingus Lietuva mums... visas gudrybes ir paslaptis susektų, o mane už tai tiesiog pakartų, ar Kauno kaktėjimuose supūdytų, o jei tą mano laišką paimtų, parašytą į „Kurjer Wilenski“, kokias tai puikias mintis sužinotų... (baimės ir šurpo perimtas) Ochi baisu pasidarė... reikia susitvarkyti (grobstosi už krūtines, bėga prie raštų gulinčių ant stalo ir bėgiodamas po trobą dažnai žiūri pro langą). Kad tik manęs čia neužkluptų.. Baisul.. Tiesiog baisul.. Och drebulyš pradėjo imti.. Kur tas pasiuntinys?... Pasiuntinyl.. (šaukia) Pasiuntinyl.. (prasidaro duris) Pasiuntinyl.. Pražuvo!.. Nebėra!.. Ir tylia sodžiuje, tylai—nė vieno kareivio nesigirdi, o čia ir pasiuntinys... rodo sviesto išsiunčia parnešti... kaip išėjo dar negryžta... Arečtuosiu! po šautuvu pastatysiul.. Bet gal lietuviams pakliūvo? kareivio nesimato nė vieno, gal pabėgo?.. atsitraukė... ir likau vienas lietuviams į nagus. Oi, baisu pasidarė! Patsai tvarkysiuos poperius (ima nuo stalo poperius ir skubiai krauna į dėžę). Vajel kas ten šaudosi... Bloga jau... blogat—ir žiūrėk netilo... ar tik nebėga mūsiškiai?... turbūt bėgal Prapuoliau! kad tik slaptuosius poperius išgelbėčiau. Vaje, raiteliai girdisi čia pat... ar tik ne lietuvi... lietuvių turbūt... ir nedarimas žinios... turbūt

visi pakliuvo... neišbėgo nė vienas. Ten kaip sakė lietuvių buvo 60, bet dabar supranta, kad galėjo būti daugiau (sustoja ir skaito pirštu kakton dėdamas). Jei tikėti žvalgu, tai pridėkime prie 60 jo tvirtinamus 50, 40, 30 ir ant galo 20, galvą guldė už tą žinią, o mano spėjimą pridėti kokie 6 ar 8, tai bus 14 (nusiąsta). Vajel kiek gali būti, apsisuko galvelė (susiima galvą); tai reiškia iš viso gali būti apie 214 lietuvių... prapuolė mano kuopa... apsupo juos... prapuoliau!.. (skublinasi krauti raštus) jau raiteliai čia pat... kur slapieji raštai? (varto po raštus, ima vienus kiša į užantį, kitus plėšo). Prapuoliau!.. (duryse beldžiasi). Jau lietuvių pas duris. Kur man lysti?... Kur slėptis?... (bėga į kitą kambarį, bet durys užrakintos, greitai karščiuodamos po kišenių ieško raktą). Prapuoliau! raktą nėra! (pasigirsta antras beldimas). Kur parabelis? (ima iš makščių). Bet kokie jie mandagūs (ironiškai), nedrįsta pas poną poručniką nepasibelde jeiti... Bet ne, nesakysiu prašau, paspėsiu prisiruošti tinkamai juos pasitikti (prisiglaudžia prie sienos pas duris, parabėlį atstato durų link), bet žinok kiek jų yra?..

Scena IV.

(Prasidaro durys ir įeina Dramblinskas).

Dramblinskas (pamates poručniką atsokė nuo durų, rankas atstato į jį). Kas?... Kas čia tokio, ponas poručnike, ar negerai galvoje, už ką?.. Už ką nori mane nušauti?..

ŽINIOS

Iš Briukselio derybų.

BRIUKSELIS.—V.—7. (Elta). Mūsų tam tikro korespondento pranešimu, Lietuvos Lenkų derybų gegužės 6 d. posėdy pirmininkas Hymans pareiškė, kad Lietuva ir Lenkija stovį visiškos lygybės suvereniteto ir nepriklausomybės pagrindu ir tik tuo principu eis derybos. Lietuvos delegacija įdavė susitarimo pagrindų deklaraciją, kur Vilniaus ir jo žemių pripažinimas Lietuvai yra priešsprendžiamoji sąlyga.

Lenkai statė gynimos konvencijos klausimą, del kurio Lietuvos delegacija gegužės 6 d. popietiniam posėdy darė pareiškimą, rišdama tą klausimą su mūsų teritorijos reikalavimu ir Versalės sutarties 87 straipsnio reikalavimų patenkinimu.

Antrasis Želigovskis.

NAUJENAS.—V.—6. (Elta). Naujeno radio pranešimu atsišaukimu į gyventojus Korfanty pasiskelbė civiliniu ir karo Aukštosios Silezijos gubernatorium. Jis nori lenkų sukilėlių pagalba numesti vokiečių prūsų jungą nežiūrint aukų. Jokia pasaulio jėga negalėsianti jam kliudyti tikslo pasiekti. Sukilėlių yra apie 15 tūkstančių, juos veda lenkų karininkai. Vokiečiai siūlo pagalbos sukilimą numalšinti. Lenkų valdžia del formos atstatydo Korfanty, kad nuėmus nuo savęs atsakomybę.

Aukštojoj Silezijoje labai neramu. Gegužės 4 d. naktis buvo labai nerami. Italų kariuomenė susirėmė su gerai ginkluotomis lenkų gaujomis. Apstatymo kariuomenė, pirmoj eilėj italai, turėjo žymių aukų. Ties Rybniku gyventojai labai išgąsdinti, nes lenkai sukilėliai apsupo visus miestus. Prūsų vidaus reikalų ministris Dominus pranešė Prūsų Seimui, kad italų generolas Edv. Martini paskelbęs atsišaukimą į gyventojus, kad kai kurie lenkų kilimo elementai smurtu nu-

Poručnikas (nuleidęs parabelį). Tai čia ponas Dramblinskas! Och! ach! — (vienoje rankoje nuleistas parabelis, su antra užsilma kaktą ir eina pas kėdę, sėdasi, atsiremia į stalą). Neišturėsiu... tai išgąstis... tai išgąstis...

Dramblinskas (norėdamas pagelbėti). Kas?.. Kas čia tokio yra, ponas poručnike?.. Ko nusigandal?..

Poručnikas. Išgąstis!.. tai per tą nelemtąją diplomatiją išgąstis... ji iš galvos išvedė ir sumaišė protą... per daug joje įsigilinau... ji man tą išgąstį įvarė...

Uždanga:

Karial yra gerbtini, žinoma, ne todėl, kad kitus žudo, bet todėl, kad patys už kitus mirš eina.

Vl. Solov'as.

siženge. „New York Herald“ praneša, kad žinlos del stiprių lenkų karo pajėgų sutraukimo ties Vokiečių Lenkų sienomis esą tikros „Lokal Anzeiger“ praneša, Korfanty norįs netrukus pasiskelbti Aukštosios Silezijos diktatorium ir sudaryti Aukštosios Silezijos valdžią.

Užsienio spauda.

„Gazeta Warszawska“ IV-27 rašo, kad Lenkai įteikę Prancūzams projektą lietuvių ir lenkų ginčą likviduoti federacijos tarp dviejų valstybių keliu. Anot to projekto, sufederuotos valstybės turėtų bendrą užsienio ir karo politiką ir susisiekimą. Prancūzai palankiai žiūrį į tą projektą. Jam nepriešingi ir Anglai. Šis reiškinys esąs lenkams labai blogas ženklas. Esą prieš padarysiant federaciją, net ir Prancūzai pataria Lenkams, kad jie atiduotų Lietuvai Vilnių geru. Bet Anglai esą, tikriausia, prigausią. Kaip tik Lenkai atiduosią Vilnių, tai Anglai tuoj ir nebūsią federalistai ir čia nieko jiems nebūsią galima padaryti.

Latvių laivynas.

„Le Temps“ rašo: Latvių laivynas kol kas tebeorganizuojamas. Bet vis delto galima spėti, kad jo laukia graži ateitis. Latviai turi tokį faktorių (veiksni), kurio nieku nepamainysi, būtent—gerų prityrusių jūrininkų. Kitados daugelis jų jūrininkų tarnavo caro Rusijos laivyno ekipaže. Šiuo metu latvių karo laivynas dar neturi savo ministerijos su atskiru biudžetu. Jis buvo prijungtas prie generalio štabo ir priklauso Karo Ministerijai. Centrinį laivyno biurą sudaro buvusieji rusų laivyno karininkai ir jūrininkai. Einant Rusų-Latvių taikos sutartimi Rygos kabinetas reikalauja iš Sovietų Rusijos gražinti dalį karo laivų, kurie priklausė senajai Rusijai.

Prekybos laivynas priklauso Prekybos ir Pramonės Ministerijai. Yra projektas statyti naujų laivų; tam padėtų valdžia, duodama papiginta kaina miško. Laivai būsią statomi Liepojuje ir Vendspily, o arsenalas Bolderė. Tariamasi pirkti laivų Amerikoje.

Latviai pirmiausiai užmegsią jūrų ryšių su Anglija, paskui su Vokietija, Danija, Norvegija, Švecija, Suomija ir t. t.

Oficialinė dalis.

Skelbiu žiniai įsiteisėjusius Armijos Teismo sprendimus karių bylose.

I. 1920 metų spalio mėn. 30 dieną I Karo Ligoninės kareivis-sanitaras Viktoras Lauraitis už nusidedamąjį darbą, įmatytą Karo Teismo įstatų 14 § papildyme (už viešas kalbas priešo naudai, karo stoviul esant), nubaustas mirties bausme — sušaudymu su išdavomis numatytomis B. K. 28, 29 ir 30 str. str. ir išmestas iš kariuomenės tarpo.

Vyriausis Tribunolas savo 1920 m. gruodžio 18 dienos sprendimu, rado, kad Lauraičio nusikaltimul pritaikomas B. K. 131 str. 1 d., kuriuo einant sumazino jam, Lauraičiui, paskirtą Armijos Teismu bausmę iki 6 metų sunkiųjų darbų kalėjimo.

II. 1921 metų sausio mėn. 8 dieną Baltgudžių bataliono kareiviams Eugenijui Bakūnui, Antanui Sachovui ir Jonui Lisauskui už nusidedamąjį darbą, įmatytą visiems B. K. 4 ir 5 p. p. 589 str. ir 12 § Baudž. Kod. papildymo ir pakeitimo (už plėšimą), teismas skyrė visiems sunkiųjų darbų kalėjimą iki gyvos galvos, kurią bausmę Bakūnui ir Sachovui, kaipo neturintiems 21 metų amžiaus, einant B. K. 61 str. suma-

žino iki 15 metų sunkių darbų kalėjimo; einant Amnestijos Įstatymo III p. dar sumažino vienu trečdaliu ir galutinėje išvadoje paskyrė Bakūnui ir Sachovui po 10 metų sunkių darbų kalėjimo ir Lisauskui 15 metų sunkių darbų kalėjimo visiems su išdavomis numatytomis B. K. 28, 29 ir 30 str. str.

Toje pat byloje Bakūno, Sachovo ir Lisausko dalyviai plėšime nubausti pillečiai: Lukoševičius Vladas 15 metų ir Leščinskas Ignas 8 metams sunkių darbų kalėjimo su išdavomis numatytomis B. K. 28, 29 ir 30 str. str.

III. 1921 metų sausio mėn. 27 dieną naujokams Domininkui Kaikariui, Prancišui Lisučiu, Kaziu Mindeikiui ir Povilui Kalendrai už nusidedamąjį darbą, įmatytą B. K. 2 d. 122 str. (už dalyvavimą viešame sambūryje naujokų ėmimo metu ir pasipriešinimą vietos milicijai, darant jai miesto teisėtą tvarką), teismas skyrė visiems 1½ metų sunkių darbų (grasos) kalėjimo, bet einant B. K. 57 str. turintiems mažiau 21 metų amžiaus, Kaikariui, Lisučiu ir Kalendrai, sumažino bausmę vienu trečdaliu t. y. iki 1 metų paprasto kalėjimo.

Be to, einant, B. K. 53 str., teismas rado teisingu sumažinti teisiams bausmę, būtent: Kaikariui, Lisučiu ir Kalendrai iki 5 mėnesių paprasto kalėjimo ir Mindeikiui iki 6 mėnesių paprasto kalėjimo ir galutinėje išvadoje paskyrė: Kaikariui, Lisučiu ir Kalendrai po 5 mėnesius ir Mindeikiui — 6 mėn. paprasto kalėjimo.

IV. 1921 metų sausio mėnesio 29 dieną Raseinių Komendantūros kareiviams Juozui Dočkui ir Pranui Bartkui už nusidedamus darbus, įmatytus: pirmojo — K. J. XXII kn. 1 d. 160 str. (už vagystę pavesto saugoti valdžios turto, būnant sargybos vyresniuojū) ir antrojo — tų pačių ir to paties straipsnio 2 dalyje (už vagystę pavesto jiems saugoti valdžios turto), teismas skyrė Dočkui 4 metus ir Bartkui 3 metus sunkių darbų kalėjimo, bet atsižvelgiant į Dočkaus mažiau 21 metų amžį, sumažino jam bausmę iki 2 metų ir 8 mėnesių sunkių darbų kalėjimo.

Turint galvoje teisiųjų prisipažinimą prie kaltės ir atgailą padaryto nusikaltimo dėliai, teismas, einant B. K. 53 str. rado teisingu abiem teisiams bausmę dar sumažinti ir galutinėje išvadoje paskyrė po 1 metus paprasto kalėjimo kiekvienam.

V. 1921 metų vasario mėn. ¼ dieną pašauktųjų naujokų Antano Makarauskio, Jono Jermalavičius, Kazio Karecko, Jono Patkamario, Danielio Urbono, Mykolo Karecko, Petro Satkevičiaus, ir Juozo Čiapurnos byloje už nusidedamąjį darbą įmatytą visų bendrai B. K. 122 str. 1 ir 2 d. (už dalyvavimą viešame sambūryje, kurio dalyviai padarė asmens smurtą dėl tikybių ir tautų neapykantos ir pasipriešinimą tarnautojams ir grasinimus, einant tiems tarnybos pareigas), o Jarmolavičiui Jonui atskirai dar už nusikaltimą įmatytą K. J. XXII kn. 105 str. p. 6 ir 112 str. (už pasipriešinimą išpildyti vyresnybės įsakymo ir kurstymą kitų taip daryti) teismas skyrė Jarmolavičiui 12 metų sunkių darbų kalėjimo. Kaziu ir Mykolui Kareckam 6 metus sunkių darbų kalėjimo ir Makarauskui, Patkamariui, Urbonui, Satkevičiui, ir Čiapurnai po 3 metus sunkių darbų kalėjimo, kuri bausmę, einant B. K. 57 str. 3 p. nepilnamečiams Patkamariui, Urbonui, Kareckui Mykolui, Satkevičiui ir Čiapurnai sumažinta vienu trečdaliu, paliekant galutinėje išvadoje, Kareckui Mykolui — 4 metus, Patkamariui, Urbonui, Satkevičiui ir Čiapurnai po 2 metus sunkių darbų kalėjimo, Makarauskui, Jarmolavičiui atimtos teisės, numatytos B. K. 28, 29 ir 30 str. str. ir Kaziu Kareckui susiaurintos teisės, pėrmatytos B. K. 28 ir 30 str. Patkamariui, Urbonui, Kareckui Mykolui,

Satkevičiui ir Čiapurnai, einant B. K. 4 p. 57 str. teisės neatimtos ir neapibrėžtos.

Prispažinti šioje byloje nekaltais Kazys Kazlauskas ir Povylas Motiekaitis išteisinti.

VI. 1921 metų Vasario mėn. 25 dieną Atsargos bataliono kareiviui Antanui Dračiūnui, už nusidedamąjį darbą, įmatytą K. J. XXII kn. 161 str. (už jo saugojamo valdžios turto pagrobimą atsižvelgiant į visas bylos aplinkybes, teismas skyrė 15 mėnesių disciplinarių dalių, kurią bausmę, einant Amnestijos Įstatymo III p. sumažino vienu trečdaliu, t. y. iki 10 mėn. disciplinarių dalių. Šią bausmę Dračiūnui, kaip nepilnamečiui, einant B. K. 3 p. 57 str. sumažino dar vienu trečdaliu ir galutinėje išvadoje paliko 6½ mėnesių disciplinarių dalių su išdavomis, numatytomis K. J. XXII kn. 50 str.

VII. 1921 metų kovo mėn. 3 dieną naujokui Jonui Paragiui už nusidedamąjį darbą, įmatytą B. K. 448 str. (už netikro dokumento vartojimą per tikrąjį su tikslu pastoti Lietuvos kariuomenėn kaip buvęs rusų kariuomenės karininkas) teismas skyrė 1½ metų grasos kalėjimo, bet atsižvelgiant į teisią prisipažinimą prie kaltės ir atgailą padaryto nusikalstamo darbo dėlei, bausmę sumažino iki vieno metų civilio kalėjimo.

Paaškęjus, kad teisią Paragio apskrities 10 metų vyrai jau pašaukti kariuomenėn, teismas rado teisingu pasiųsti nuteistąjį Paragį Naujokų Priėmimo Komisijon ir, jei bus priimtas kariuomenėn, likusią prieš teismą neatsėdėtą bausmę 8 mėnesius civilio kalėjimo pakeisti vienais metais disciplinarių dalių.

VIII. 1921 metų kovo mėn. 5 dieną 1-mo Raitelio pulko Pulkininkas-Leitenantas Romualdas Kalino už nusidedamą darbą, įmatytą K. J. XXII kn. 2 d. 192 str. (už trukšmo kėlimą viešoje vietoje girtame stovyje ir pasipriešinimą ramdytojui), nubaustas atstatymu nuo tarnybos su išdavomis, numatytomis K. J. XXII kn. 44 str. sutrumpinus nurodytą jam laiką vienu trečdaliu.

IX. 1921 metų kovo mėnesio 5 dieną 5 pėstininkų pulko Vyr. Leitenantui Aleksandrui Kaziliūnui už nusidedamąjį darbą, įmatytą K. J. XXII kn. 134 str. (L. K. Įsak. 231 Nr.) (už pabėgimą iš kariuomenės) teismas skyrė kaip normalę bausmę mirties bausmę, su išdavomis, numatytomis B. K. 28, 29 ir 30 str. str., Be to atimtas iš jo karininko vardas ir išmestas iš kariuomenės tarpo.

Be atsižvelgiant į Kaziliūno prisipažinimą prie kaltės ir atgailą padaryto nusikaltimo dėliai, sumažino bausmę, pakeisdamas sunkių darbų kalėjimu iki gyvos galvos.

Įsak. kar. bal. 25 d.

Redakcijai atsiųsti raštai.

„Vajskovy“ (Karys) dvisavaitinis laikraštis gudu kalba gudams Lietuvos kariuomenės kariams Nr. 1.

M. Cheisino. Ko gali duoti koperacija darbininkams. Iš rusų kalbos vertė Dabušių Stasys. Lietuvos koperacijos Bendrovės Sąjungos leidinys 1 Nr. 24 psl. Jagomasto Spaustuvė „Lituania“. Tilžeje. 1921 m.

Redakcijos atsakymai.

Juozui Mazuravičiui. Tamsos minėti gandai nėra jokio pagrindo.

J. Pieteriui. Nerikiuotės kareiviai gauna algą tik sulig laipsnio.

G. Č. Turi teisės gauti pašalpą, tik kol jis pabaigia Karo Mokvklą.

JAU GALIMA GAUT

Gen. Št. Literatūros Sk. 3-čiojo Armijos
švietėjų suvažiavimo abiejų traukimų
FOTOGRAFIJA.

Fotografijos kaina 4 auks.

Švietimo Dalis.

Prašoma pulkų ir atskirų kariuomenės dalių Kul-
tūros ir Švietimo Komisijų ir toliau siunti-
nėti Literatūros Skyriaus Švietimo Daliai žinių
apie Kultūros ir Švietimo komisijos sudėtį
ir jos darbą.

Švietimo Dalis.

Jau išspausdintas MŪSŲ ŽINYNAS

Karo, mokslo ir literatū-
ros žurnalas, leidžiamas
kas 3-čią mėnesį.

I Nr.

TURINYS: Pradžios žodis — Redakcija, Gyvybė
ir mirtis — Sofija Čiurlionienė (Kymantaitė), 1863—
1864 m. sukilimas Lietuvoje — Augustinas Janu-
kaitis, Baimė ir kova su ja — J. Vabalas-Gudaitis,
Evoliucijos ir karo dalykų progresas — vertė kap.
Kaunas, Atskiras lietuvių batalionas — Vyr. leit.
Jonas Pupkys, Bermontininkai Lietuvoje — kap.
Vytautas Steponaitis, Būsimas laudyme link — vertė Vyr.
leit. J. Urbšys, Kautynės — generolas-leit. Galvy-
dis-Bykauskas, Lietuvos kariuomenės tikimų or-
ganizacijos klausimu — S., Napoleonas Lietuvoje
1812 m. — vertė K. Kepalas, Kinematografas ir
mūsų kariuomenės švietimas — Sofija Čiurlionienė
(Kymantaitė), Bibliografija — Vyr. leit. J. Urbšys,
kap. Laurinaitis, Bendros paskaitos apie dabarti-
nę karo literatūros padėtį Rusuose ir Vokiečiuo-
se — M. K. e., Karo literatūra.

Kariai ir Piliečiai! Jums rūpi Lietuvos gynimo
idėja, mokslas, literatūra. Todel nesivėlinkit
įsigyti „MŪSŲ ŽINYNĄ“, nes greit jo pristigs.

Atokio Nr. kaina 25 auks.
Kariams, perkant Gen. Št. Lit. Sk., 20 auks.

Visur reikalaukit arba
patys išsirašykit
PAVEIKSLUOTĄ LAIKRAŠTĮ

ATSPINDŽIAI

Juose paveikslais nušviečiama:

- 1) armijos gyvenimas ir veikimas,
- 2) svarbesni Valstybės gyvenimo atsiti-
kimai,
- 3) Lietuvos ir kitų kraštų gamta.

Be to, ten rasit ir geresnių dailės raštų.

KAINA: metams (12 Nr.) 35 auks., vie-
nam numeriui 4 auks.

ADRESAS: Kaunas, Generalis Štabas,
„ATSPINDŽIŲ“ Administracija.

Skaitykite ir platinkite

koperacijos laikraštį „TALKA“

„TALKA“

koperacijos laikraštis eina du kartus per mėnesį
ir pasilapų didelio formate.

„Talka“ rašo koperacijos teorijos istorijos klausimais ir
įvairiais koperacijos praktikos reikalais.

„Talka“ rašo šalies ūkio atstatymo ir atnaujinimo reikalais.

„Talka“ padė žemės ūkio skyrių, kurie plačiai rašo visais
žemės ūkio reikalais: kaip žemę dirbti, gyvulius auginti,
kaip ir kurias ūkio mašinas naudoti, kaip trobas statyti ir
apskritai ūkininkams iš savo ūkių daugiau pelno gauti.

„Talka“ rašo kaip vyksta koperacijos darbas Lietuvoje ir
kitose šalyse ir apskritai uoliai seka koperacijos plėtojimąsi.

„Talka“ nuolat duoda korespondencijų iš kooperatyvų gy-
venimo.

„Talka“ rašo, kaip tvarkyti ir vesti kooperatyvų reikalus.

„Talka“ padnoda kooperatyvams ir valstiečiams daug rei-
kalingų žinių, skelbia prekių ir produktų kainas Lietuvoje
ir užsieny, deda pinigų kursą.

„Talkos“ adresas: Kaunas, Laisvės Alėja 43. Prenumera-
tos kaina metams: Lietuvoje 24 auk., užsieniuose 48 auk.

Reikalaukite „Talkos“ visose koperacijos bendrovėse ir
knygynuose.

Parduodu šikšninę koją (sužeistiems
kojon). Kas to reikalauja,
prašau kreiptis šiuo adresu:

Kauno gt. Nr. 22. U. Gaižutienė.

Leidžia G. Št. Literatūros skyrius.

Redaguoja Periodinių raštų Redakcija.

Lietuvos Valstybės spaustuvė Kaunas, Totorių gatvė Nr. 14.

89 391023